

Sygn. akt III KK 428/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Łukasz Biernacki

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie M. O. skazanego z art. 158 § 1 k.k. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2017 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 24 maja 2016 r., sygn. akt II AKa .../16,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w [...]
z dnia 27 listopada 2015 r., sygn. akt XIV K .../14,

- 1) uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy wyrok sądu I instancji, w odniesieniu do M. O., a na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. także w odniesieniu do R. R. i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**
- 2) nakazuje zwrot M. O. uiszczonej opłaty kasacyjnej;**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 27 listopada 2015 r. (sygn. akt XIV K .../14) R. R. i M. O. zostali uznani winnymi czynu z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., a T. R. czynu z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 159 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za które wymierzono im odpowiednio kary pozbawienia wolności w wymiarze po 4 lata (R. R. oraz M. O.) oraz 6 lat (T. R.).

Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 24 maja 2016 r. (sygn. akt II AKa .../16).

Od powyższego prawomocnego rozstrzygnięcia kasację wniósł obrońca M. O., zarzucając przedmiotowemu orzeczeniu naruszenie przepisów postępowania mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia tj.

„- art. 5 § 2 k.p.k. przez zaabsorbowanie do prawomocnego wyroku rozstrzygnięcia przez sąd I instancji - nie dającej się usunąć wątpliwości dotyczącej tego czy M. O. obejmował swoim zamiarem pobicie przy użyciu noża D. C. w celu wymuszenia wierzytelności czy też obejmował swoim zamiarem jedynie użycia noża w celu grożenia D.C. w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności, na niekorzyść skazanego, zamiast na jego korzyść, podczas gdy ustalenie, iż M. O. obejmował swoim zamiarem pobicie D.C. (a nie tylko kierowanie wobec niej gróźb) jest zupełnie dowolne i brak jest dowodów świadczących przeciwko M. O. w tym zakresie, w szczególności w aspekcie jednoczesnego ustalenia, iż zlecniodawcom zależało na tym aby D.C. pojawiła się u notariusza, w związku z czym sąd I instancji oraz sąd II instancji powinny powziąć wątpliwość w tym zakresie i rozstrzygnąć na korzyść oskarżonego i uznać, iż obejmował swoim zamiarem jedynie grożenie D.C., co miałoby istotny wpływ na rozstrzygnięcie w przedmiocie kary,

- Art. 7 i 410 k.p.k. przez zaakceptowanie w toku kontroli instancyjnej naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, wyrażającej się w stwierdzeniu, iż „logika wydarzeń wykazała, że T.R. wchodząc za D.C. uzbrojony był w nóż , o czym pozostali oskarżeni wiedzieli” a co ca tym idzie, w ocenie Sądu drugiej instancji świadczy to o obejmowaniu przez M.O. zamiaru pobicia D.C., podczas gdy nawet świadomość, iż drugi z oskarżonych wchodzi z nożem nie świadczy o tym, że będzie bil pokrzywdzoną, lecz równie dobrze świadczy o tym, że będzie używał*

tego noża w celu wzmocnienia oddziaływania wypowiedzianych gróźb, w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności. Poza stwierdzeniem, iż taka jest logika wydarzeń sąd drugiej instancji nie uzasadnił przekonująco wyboru wersji niekorzystnej dla oskarżonego i stąd też, w ocenie obrońcy, ocena ta jest dowolna.”

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz utrzymania nim w mocy wyroku Sądu Okręgowego w [...].

W odpowiedzi na powyższą kasację Prokurator Rejonowy w G. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego okazała się zasadna. W apelacji obrońcy M.O. kwestionowano sposób wnioskowania Sądu I instancji w zakresie przypisanego skazanemu zamiaru udziału w pobiciu pokrzywdzonej, wskazując szereg argumentów podważających zasadność tego wnioskowania. Sąd odwoławczy odnosząc się do tych zarzutów stwierdził jedynie, że „logika sytuacji, jaka wypływa z całokształtu okoliczności ujawnionych na rozprawie prowadzi do wniosku, że oskarżeni R. R., T.R. i M. O. działali wspólnie i w porozumieniu, wzięli udział w pobiciu D.C.”. Pociągnięcie do odpowiedzialności karnej z art. 158 § 1 k.k. warunkowane jest ustaleniem umyślności w zakresie znamion tego typu czynu zabronionego, przy czym zamiar udziału w pobiciu nie jest tożsamy z zamiarem użycia groźby. Sąd odwoławczy zobligowany był wskazać okoliczności, które jego zdaniem przesądzały o tym, że skazany udając się na działkę pokrzywdzonej działał nie tylko zamiarem użycia wobec niej groźby bezprawnej ale także z zamiarem pobicia. Sam fakt, że inicjatywa udania się do pokrzywdzonej, pochodziła od M.O. oraz że miał on świadomość posiadania przez T.R. noża, nie przesądza jeszcze, czy zamiarem oskarżonego był udział w pobiciu pokrzywdzonej, czy też samo zastosowanie wobec niej groźby bezprawnej. Podobnie nie rozstrzyga tego dokonane przez Sąd odwoławczy ustalenie że M. O. miał wobec pokrzywdzonej „wrogie zamiary”, o czym miałyby przesądzać fakt odmowy zabrania M.Ł. na działki. Termin „wrogie zamiary” obejmuje swym zakresem znaczeniowym zarówno zastosowanie siły fizycznej (pobicie) jak i wyłącznie użycie groźby.

Należy podkreślić, że realizacja znamion czynu zabronionego z art. 158 § 1 k.k. wymaga ustalenia zachowań, które spełniają opisaną w tym przepisie czynność

wykonawczą „wzięcia udziału w pobiciu” innej osoby. Dla realizacji tego znamienia nie jest wystarczająca sama obecność na miejscu zdarzenia, podczas którego inna osoba stosuje przemoc fizyczną grożącą co najmniej spowodowaniem średniego uszczerbku na zdrowiu. Ów udział musi polegać na umyślnym, aktywnym zaangażowaniu w pobicie. Działania mające charakter takiego udziału, jeżeli nie polegają na stosowaniu przemocy fizycznej (zadawaniu ciosów), muszą być funkcjonalnie powiązane z zastosowaniem tej przemocy, w sposób istotny ją warunkując.

Mając na względzie powyższe okoliczności, należało uchylić wyrok Sądu odwoławczego w odniesieniu do M.O., a na zasadzie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. także w odniesieniu do R. R., bowiem te same okoliczności uzasadniają konieczność rozstrzygnięcia wątpliwości co do przypisanego mu w wyroku sądu I instancji zamiaru udziału w pobiciu pokrzywdzonej.

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd odwoławczy zobligowany będzie do rozważenia podstaw faktycznych wnioskowania o zamiarze obu oskarżonych, w szczególności zaś jednoznacznego rozstrzygnięcia, czy można im przypisać wyłącznie zamiar użycia groźby czy także zamiar udziału w pobiciu, mając także na uwadze dyrektywę wynikającą z treści art. 5 § 2 k.p.k.